

Franz Kafák

“Vážně, to je fakt skvělé!”

Ironicky ukončil Franz svou řeč v partě kluků. Kluci měli dojem, že se kamarád potřebuje opravdu rychle rozloučit, očividně někam zase spěchá....

Franz si připadal být nějak stranou, nedokázal se bavit jako ostatní ve třídě, dokonce mu vůbec nepřišli vtipní. Co se to jen s ním proboha děje?

Vždy v podvečer, když dorazil domů, sedl si ke hře a rozehrál svou oblíbenou strategii. Už byl dost daleko, spravoval velké území a nebylo jednoduché vše uhlídat. Ale ani hra mu nepřinášela pocit štěstí, Franz měl dojem, že je vše v jeho životě naprosto špatně. Svět se hroutil jako domeček z karet.

Cítil se osamocený, a co hůř, všiml si moc dobře, že podobně se cítí i maminka.

Franz s maminkou žili už dost dlouho sami. Franz si vlastně ani nepamatuje, kdy naposledy viděl muže, kterému říkal tatínek. Vzpomíná jen na jeden výlet. Byl ještě ve školce a tatínek jej vyzvedl. Pak spolu jeli do velkého města a navštívili úžasný zábavní park, kde si to pořádně užívali. Zážitek z parku byl silný! Franz stále vidí barevné atrakce plné světél a cítí vůni dobrot a kouře z kolotočů. To je ale poslední vzpomínka, tatínka pak už nikdy neviděl...

Maminka z kuchyně volá, aby už nechal toho hraní a raději se učil, nebo aby se šel něčeho najíst. Franz se po chvíli zvedne a jde do kuchyně, jako obvykle se podívá do lednice, vyndá sýr a namaže chléb, maminka už chystá jeho oblíbenou bílou bílou kávu... prý ji měl rád i táta.

Franz si nese hrnek a vše ostatní k sobě do pokoje, má plné ruce, najednou uklouzne noha po něčem ležícím na zemi a chlapec se i s plným hrnkem poroučí na podlahu. Hrnek dopadne na zem a dá to vědět nepříjemným řachnutím. Hluboko v uších ještě Franzovi doznívá ostrý zvuk a mamka už nad ním vyděšeně stojí.

Podívej, co děláš! Mamka má slzy v očích a zoufalý Franz k nim nemá také daleko, hrnek je rozbitý! Franzův oblíbený hrnek!!!

Franz se v poslední době musel vyrovnat s mnoha věcmi, ale ztráta hrníčku ho zdrtila. Hrnek měl na sobě obrázek krajiny, celé dětství se na něj Franz díval, krajina na něm byla zvláštní, modravá, zimní, se spoustou stromů. Uprostřed stál malý domek, mezi stromy chodila srnka a před dům se slétali ke krmítku malinkatí ptáci.

Franz se snažil hrnek po pádu na zem spravit, ale byl opravdu na padrť, nešlo to. Na poličku u postele si dal alespoň střepek, na němž byl zbytek obrázku, to na památku. Od té chvíle jakoby Franz ztratil i zbytky dobré nálady.

Rozpadlý hrníček byl kdysi dárkem od táty.

Konec listopadu, denní světlo chodilo jen tak na chvíli, mrknout se jako na návštěvu. Tma vítězila a Franz byl stále zasmušilejší.

Ležel na posteli a díval se do stropu, po kterém se z rohu do rohu přemísťovala světla projíždějících aut. Lidé se vraceli ke svým blízkým. Děti k rodičům. Franz se opět snažil vzpomenout si na otce, ale nebylo kde brát, vzpomínek bylo velmi málo.

Tu se tma začala rozestupovat a na stropě se objevila cesta, Franz vstal a poprvé po dlouhé době byl velmi zvědavý. Co to jen může být. Nakročil odvážně na nerovnou prašnou cestu, vlnila se do kopce, zkusil se na ni přenést celou vahou těla a došlápnout, ... a ono to šlo.

Pomalou, s opatrností, se vydal do kopce. Netušil jak dlouho stoupal, občas musel s velkou vůlí zvednout nohu, která ho nechtěla poslechnout, a pak udělat bolestivý krok. S vypětím došel k malému domu.

Ohromeně se rozhlédl, ten dům přece znal. Ano, tak nějak vypadal dům z hrníčku. Před domem se nacházela budka pro ptáky, ale byla prázdná. V nedalekém mlází bylo také naprosté ticho, žádné zvíře, natožpak srna.

Franz se přiblížil k brance a zabral za kliku. Nic, ani se nehla. Zacloumal s ní tedy o dost silněji. Branka s vrzáním povolila, udělala malou škvíru, tak akorát, aby se mohl Franz protáhnout. V domku se svítilo, Franz se opatrně podíval přes málo průhledné sklo okna a u stolu spatřil muže. Seděl na židli zády k oknu. Náhle se otočil.

Franz uskočil do stínu, ale muž už ho zahlédl. Otevřely se dveře a z šera domu se díval stařec, byl jak démon, z vrásek problyškávaly jasně modré oči a podezíravě se zahleděly na Franze.

Co tu chceš, zamumlal a přímo pohlédl do chlapcových očí. Franz měl nepříjemný pocit, ale odvážil se promluvit.

Jsem tu náhodou, prostě se mi ukázala cesta a já se po ní vydal.

Když je to tak, pojď tedy dál. muž otevřel dveře do tmavé síně.

Moc se mi nechce, prolétlo hlavou Francovi, ale jdu...

Prošli síní do malé místnosti. I ta působila prázdně a nezabydleně.

Posaď se chlapče, vyzval stařec Franze a posunul před něj rozhrkanou židli. Mohu ti nabídnout jen teplou nepravou kávu, dáš si?

Franz přikývl, oblíbený nápoj nemohl odmítnout. Stařec už za chvíli nesl kávu ve velkém hrnku a světe div se, hrnek byl jako ten od tatínka, jen o hodně větší.

Franzovi se dostal do očí nadšený oheň, jeho paprsky jiskrně sjely po povrchu přineseného hrnku. Přesně takový jsem měl, jenom o něco menší!

Stařec se podíval na chlapce a nasadil temný výraz.

To není obyčejný hrnek, je symbolem zimní říše, v ní se teď nacházíš, ale náš král se už několik let neobjevil. Máme strach, že už nežije. Nic o něm nevíme. V království pomalu dochází vše, včetně cikorkové kávy. Ta se vyrábí z ječmene a žita, a toho teď máme sotva na chléb. Není nikdo, kdo by tu vládl a vedl práci na polích, jako by se v zemi vytratil smysl života. Král byl dobrý, znal vše o přírodě a dokázal to tu pozvednout. Dříve také nebylo v těchto končinách vesele, ale když vládl král, život se tu zlepšil.

A to se nikdo nepokusil krále najít?

Ale ano, hledali jsme, ale vše marno.

Franz se zamyslel, máš tu nějakou fotku vašeho krále?

Cože, co je fotka chlapče?

Obrázek krále, jak vlastně vypadal?

Ó ano, za dveřmi na zdi najdeš králův portrét.

Franz si šel prohlédnout podobiznu a tu ho něco zarazilo, ten chlap byl někomu strašně podobný. Jenže komu? Chlapec si byl jistý, že ten obličej zná, jen si vzpomenout.

Vtom z hodin na zdi vyletěla kukačka, posadila se na pec a řekla, že je 8 hodin. To už je tolik, podivil se Franz, musím zpátky, ještě nemám napsané úkoly... Rozloučil se s mužem a chvatně spěchal zpět po cestě, po níž přišel.

Otevřel oči a zjistil, že usnul na své pohovce, a skutečně už bylo osm hodin večer. Jen nerad se vykutálel z pohodlného a zahřátého místa a šel psát úkoly. Sen mu však nechal v hlavě i na srdci spoustu divných pocitů, a hlavně musel stále myslet na neznámý portrét.

Druhý den se mu myšlenky na sen vracely s velkou naléhavostí. Blížil se víkend a maminka chtěla, aby jí Franz pomohl s nákupy. Na to byl zvyklý, rozhodl se, že se pokusí zavést ve vhodnou chvíli s mamkou hovor o tatínkovi. To bylo téma, kterému se maminka vždy vyhýbala.

Vem ještě ta menší rajčata a salát, houkla mamka na otočeného Franze. Nakupovali a už se pomalu blížili k pokladnám. Ještě se maminka zastavila u velkého pultu s pomazánkami, vtom se jí Franz zeptal:... a mami, jakou z těch pomazánek by si koupil táta? Povíš mi, co měl rád, co rád pil, jedl a co vlastně vůbec dělal?

Mamka se zaraženě zahleděla přes pult na Franze. Ten se díval přímo na ni široce otevřenýma očima. V těch jakoby maminka zahlédla vedle zvědavosti i něco vyčítavého. A je to tady, pomyslela si, okamžik, kterého se tak dlouho obávala.

Z mírným zavrtěním hlavy a lehkým zaškobrtnutím hlasu se zeptala, zda to musí řešit zrovna tady, jestli by to nešlo nechat až na doma. Franz kývl a vložil do koše rajčata. Vtom mamka sáhla do pultu pro balíček s pomazánkou a řekla, táta by si vybral tuhle...a položila ji do koše vedle Franzových rajčat. A víš ty co, nakoupíme dnes vše, co měl táta rád.

Franz byl jako opařený, maminčino jednání ho překvapilo, nikdy se nechtěla o těchto věcech bavit. A maminka?

Ta se pustila do nakupování, do koše spadly ořechové sušenky, salám i párky. Pak přišla chvíle, při níž se nakupování na několik vteřin zastavilo, matka se s obavou a vážnou tváří dívala na řady vyrovnaných lahví tvrdého alkoholu. Pak energicky přistoupila k řadě whiskey a jednu do koše vložila.

Franz se tázavě podíval na mamku, ta ovšem jen pokrčila rameny a dotlačila koš k pokladně.

Byli doma. Večer přišel brzy, tak jak obvykle na konci listopadu chodívá. Tma zabalila sídliště a vyplnila každý jeho kout. Ponuré počasí a chlad však do bytu Franzovy mamky v tu chvíli nesměl, společně začali připravovat tatínkovu oblíbenou večeři...

Franzi, dnes jsem pochopila, že je načase, abych řekla to, co jsem už dlouho vytěšňovala z hlavy i sama sobě. Jsi už velký a chápu, že ti už dál nemůžu nic tajit. Táta byl šikovný a uměl spoustu věcí. Už jako dítě toho hodně věděl o pěstování rostlin, s velkým zájmem studoval zemědělskou školu. Pak začal pracovat na farmě, víš ty co, spolu se tam zajedeme podívat.

Mami, ani nevíš, jak jsem rád. Už na to, proč tu táta není, myslím dlouho...

No uvidíme, odvětila hořce mamka.

Posadili se ke stolu, na talířích se blyštěly horké párky, na malém chlebu byla vrstva pomazánky a naskládaná kolečka salámu, vše zdobila rajčata a salát. V hrnku na lince se právě připravovala káva z melty i ořechové sušenky už nějakou dobu vykukovaly z misky uprostřed stolu.

Franz byl nadšený, ale zároveň prožíval obavy. Přišlo mu, že maminka je podivně rázná, neuměl si vysvětlit tak náhlou změnu, co v tom vězí? Dokonce zítra pojedou na místo, kde taťka pracoval, to je teda věc, kterou by si ještě ráno Franz neuměl ani představit.

Táta si vždy vzal párky jako první, měl je moc rád, začala mamka. Víš on nebyl zlý chlap, ale dělal věci, které k tomu nejlepšímu nepatří.

Franz se tázavě podíval na mamku a zakousl se do párku, šťáva se mu dostala do úst a s ní spolkl i první otázku. Mamka mezitím pokračovala. Měla jsem ho ráda, věřila jsem mu, ale začal se chovat jinak, občas přišel domů hrozně pobouřený a nervózní. Pak rychle dostal na něco vztek. Nějaký čas jsem to brala tak, jako že je přepracovaný, ale pak se mi ozval jeho kamarád z práce.

Co se s tátou dělo? Franz byl trochu zaražený, chuť párku najednou necítil, obavy ji strávily. Bylo to horší, než jsem si dokázala v té době připustit, odpověděla maminka. Kamarád mě upozornil na to, že táta občas v práci pije, že odpoledne někdy musí z práce i odejít. To byly ty dny, kdy přišel domů a nebylo s ním možné normálně mluvit, navíc začal být agresivní.

Co to jako je být agresivní, jak se choval? Já si to vůbec nepamatuju, povzdechl si Franz. Začal rozbíjet vše, co mu přišlo pod ruku, pokračovala mamka ve vyprávění, nelitoval ani věcí, které měl jinak rád. Pak přišel o práci. Vše kvůli tomuhle, ukázala mamka na lahev whiskey.

Franz sklonil hlavu a odstrčil zbytek párku od sebe. To ani kvůli mě nechtěl s pitím skončit? Do očí se mu vkrádaly slzy lítosti a možná i trochu vzteku.

Chtěl, promluvila mamka po malé chvíli, chtěl a moc. Začal se léčit. Byls opravdu velmi malý, právě v den, kdy jsme slavili tvé druhé narozeniny, se táta z léčení vrátil.

Aha, Franz se trochu uklidnil.

Tehdy začal pít bílou kávu, meltu, kterou máš taky rád, vid'. Maminka se na Franze usmála. Pak vstala a otevřela skříň, vzala židli a začala se štrachat v té nejvyšší polici.

Co tam hledáš mami?

Mamka tajemně vytáhla krabičku, tu pak položila na stůl. Otevři ji, vyzvala Franze.

Franz vstal a zvědavě odkryl víko krabice. Uvnitř se schovával velký porcelánový hrnek, kafák.

Franz jej s opatrností z krabice vyňal a s údivem zjistil, že je to taková půllitrová zvětšenina malého hrnku se zimní krajinou, jež před pár dny zničil.

Páni, tak velký hrnek a má stejný obrázek, jako měl ten můj malý, usmál se Franz na maminku.

Ano, táta je oba tehdy koupil. Tvrdil, že kvůli tobě už se nikdy alkoholu nenapije...vždy uvařil kávu do obou hrnků a spolu jste si pak hráli a večereli. Závodili jste, kdo ten svůj hrnek vypije dřív. Mamka najednou vypadala hrozně smutně, seděla na židli a celá se zavinula do sebe.

Franz se k mamince přitulil, najednou bylo listopadově smutno v celém bytě.
A co bylo dál, mami? Proč tu teda už táta s námi není?

Maminka se zvedla a nalila sobě i Franzovi bílou kávu. Posadili se zase ke stolu, a mamka posunula před chlapce ořechové sušenky. Dej si, ty měl táta taky hodně rád, myslím, že chuť na sladké jsi trochu podědil.

Táta skutečně přestal s pitím, nebo to tak vypadalo. A zase se pustil do své oblíbené práce, vzali ho zpátky, protože dokázal dobře organizovat práci a opravdu jí rozuměl.

Asi po roce, to jsi už byl školkový kluk, se to stalo....., mamka se odmlčela.

Co, mami, co se stalo?

Jednoho odpoledne se táta rozhodl, že tě vezme na výlet. Já ale měla v práci dokončit uzávěrku roku, byla jsem ráda, že si s tátou můžete společně užít odpoledne a já v klidu pracovat.

Mami, ten výlet, to je to jediné, na co si pamatuju. Víím, že jsme byli někde v nějakém zábavním parku. To byla Matějská pouť Franzi, byla určitě veselá, ale pro tátu to bylo špatně.

Jak to?

Zatímco ses bavil na kolotočích, táta si nemohl nevšimnout, že se všude kolem prodává alkohol.

A?

Napil se. A asi i dost. Pak přišlo něco, co mu nikdy nemohu odpustit.

Mami!

Mamka zvedla ruku a pohládila jizvu, která se chlapci táhla od spánku k uchu. To ti z té události navždy zůstalo Franzi. .. Táta sedl do auta a jeli jste zpátky domů. Jenže byl opilý a kousek za Prahou řízení nezvládl, měli jste těžkou havárii.

My jsme bourali... jak to, že si to nepamatuju?

Možná jsi spal.

Co se teda pak dělo?

Bylo to strašné, tys skončil v nemocnici, museli ti operovat hlavu.

A táta?

Franzi, mamka se nadechla, Franzi, táta to nepřežil.

Začal Advent, dlouhé noci, krátké dny. Jak mamka slíbila, ukázala Franzovi farmu, kde to měl táta rád. Na tátu si tam pamatovali snad všichni. A pak maminka vzala Franze k otcově hrobu. Z žulového hrubě opracovaného kamene se na Franze z fotografie usmíval muž s jasně modrýma očima. A Franz najednou věděl, kdo se mu ukázal ve snu a co mu tím chtěl naznačit.

Franz rostl jak z vody, začala ho zajímat biologie a bavila ho. Po studiích byl uznávaným odborníkem a jak stárl, stal se i váženým vědcem.

Co měl ovšem celý život nejraději, to byla cikorková káva, kterou pil výhradně z velkého velmi používaného kafáku. Na obrázku uprostřed hrnku stál malý domek, mezi stromy chodila srnka a před dům se slétali ke krmítku malinkatí ptáci.

Byl to prastarý hrnek, lidé kolem Franze ho považovali za vzácnou starožitnost z minulého století.

Obrovský kafák po tatínkovi, každodenně používaný hrnek, se stal nedílnou součástí života stárnoucího vědce. Franzovo pravé příjmení lidé z ústavu skoro zapomněli, nikdo mu totiž neřekl jinak než

profesor FRANZ KAFÁK.

Cikorková káva a Kafákův loupák

Připrav si kávovinu, třeba Vitakávu, čekankovou kávu, Caro a podobně. Uvař vodu a zalej dvě lžičky kávoviny vařící vodou asi do $\frac{3}{4}$ hrníčku, pak dolej mlékem, nejlépe také ohřátým, oslad' medem.

Loupáky

To je práce na delší čas, protože těsto musí nakynout.

Do mísy si nalej 100ml mléka, které je zahřáté na teplotu lidskou, tedy kolem 40 °C, do mléka zamíchej dvě lžičky mouky a cukru, nadrob 20g droždí a nyní sleduj , jak se začne droždí nadouvat, vznikne kvásek.

Připrav 500 g hladké mouky, 100 ml rozpuštěného tuku (hera, máslo), 100 ml vody, 80 g cukru, rovná lžička soli, 1 vejce. Do směsi přidej kvásek a nyní je třeba vše zamíchat a vařečkou prohníst na tužší těsto.

Těsto necháme kynout asi 1 hodinu, nejlépe na teplém místě. Když máme z těsta malou velrybu je čas jít rolovat loupáky. Rozdělit těsto na 10 kusů, Jednotlivé bochníčky rozválet a stočit do tvaru rohlíku, rolo ... Potřít pro lesk vejcem rozšlehaným v hrnku , říkáme tomu pomašlovat. Můžeme i posypat něčím pěkným, třeba mákem, semínky, ořechy a podobně.

Loupáky dáme do na 180 stupňů rozeřáté trouby. Pečeme půl hodiny.

